

KÖZGAZDÁSZ VILÁGKONGRESSZUS

A közgazdasági szakma történetében eddig még nem került sor ilyen nemzetközi tanácskozásra, mint amilyen a Budapesten 1974. augusztus 19–24. között üléselőző Közgazdász Világkongresszus lesz. Példátlanok a tanácskozás méretei is. Először fordul elő ugyanis, hogy több mint 60 országból 1600 közgazdász vesz részt a nemzetközi szakmai kongresszuson.

Első ízben történik az is, hogy közgazdász világkongresszust szocialista országban rendeznek, s hogy egy nemzetközi közgazdász tanácskozáson a szocialista országokból több mint 700 szakember vesz részt (köztük 250 tudós a Szovjetunióból, mintegy 80 a Német Demokratikus Köztársaságból, 70 lengyel, 60 csehszlovák, 40 bolgár, 35 román, 30 jugoszláv, 20 kubai, 10 mongol, s mintegy 200 magyar közgazdász).

Ugyancsak első alkalom szakmánk nemzetközi kongresszusainak történetében a fejlődő országok képviselőinek igen jelentős részvétele, különösen az afrikai államokból és Indiából. A nyugati államokból a legnagyobb létszámú a Német Szövetségi Köztársaság, Anglia és az Egyesült Államok közgazdászainak küldöttsége. Sok szakember érkezik Hollandiából, Görögországból, Svédországból és Spanyolországból is.

Fő téma a gazdasági integráció

A közgazdász szakma jellegéből következik, hogy általános, minden közgazdászt egyformán érdeklő és érintő témájú világkongresszus összehívása lehetetlen. Csak szűkebb és konkrétabb kérdésekben alakulhat ki érdemleges párbeszéd a különböző országokba és társadalmi rendszerekbe tartozó közgazdászok között. A Nemzetközi Közgazdász Társaság eddigi kongresszusai és különféle nemzetközi konferenciái olyan témákat tűztek napirendre, amelyek a közgazdaságtudomány fejlődésének adott szakterületén lényegesek, s amelyekben tudományunk előtt még — az adott helyzetben is — jelentős megoldatlan feladatok állnak. Az átfogó nemzetközi kongresszusok témái mindig valamilyen, a világgazdasági együttműködés konkrét kérdésével, vagy a világ közgazdászainak jelentős részét foglalkoztató témával voltak kapcsolatosak.

A III. Közgazdász Világkongresszust hat évvel ezelőtt Montrealban a világgazdasági jövőjének szentelték. A budapesti IV. Közgazdasági Világkongresszus témája a gazdasági integráció — szélesebb értelemben: az integráció globális, szektorális és regionális vonatkozásai.

Amikor 1971-ben a Nemzetközi Közgazdász Társaság végrehajtó bizottsága határozatot hozott a témával kapcsolatban, több javaslat is napirenden volt. Egyes államok közgazdasági társaságainak küldöttei a népesedés problémáját javasolták a világkongresszus témájául, abból kiindulva, hogy 1974-et az ENSZ közgyűlése a népesedés évének nyilvánította. Voltak olyan javaslatok, amelyek Adam Smithnek, a közgazdaságtudomány egyik klasszikusának akarták

szentelni a IV. Világkongresszust, tekintettel fő műve megjelenésének közelgő 200. évfordulójára. Végül is — a nemzetközi társaság hagyományaihoz híven — olyan javaslatot fogadtak el, amely a nemzetközi együttműködés egyik igen konkrét, sokat vitatott és rendkívül időszerű témáját tűzi napirendre.

Elméleti problémák

Az integráció viszonylag új kérdés a közgazdaságtudomány számára. Maga a jelenség is viszonylag fiatal nemzetközi

(Folytatás a 2. oldalon)

Az 1972. VII. törvény végrehajtása

Javult a népgazdasági tervezőmunka

A népgazdasági tervezésről szóló 1972. évi VII. törvény és a végrehajtására vonatkozó 1046/1972. számú minisztertanácsi határozat hatályba lépése óta másfél esztendő telt el. Ez az idő viszonylag rövid ahhoz, hogy lemérhessük a törvény teljes hatását, hiszen most folyik azóta az első ötéves és a hosszú távú terv kidolgozása. Az eddig eltelt idő mégis módot ad arra, hogy a törvény és a végrehajtási határozat alkalmazásának néhány tapasztalatát már most összegezzük.

E törvény kedvezően hatott a tervező munkára, előmozdította színvonalának emelését, javította a népgazdasági tervező szervek közötti együttműködést.

Egységes tervrendszer

A tervezésről szóló törvény — a már korábbi elvi állásfoglalásokkal összehangolva — megállapítja, hogy a népgazdasági tervvel szemben támasztott követelményeket a népgazdasági tervek egységes rendszere képes kielégíteni. E rendszer magában foglalja a hosszú távú, a középtávú és az éves népgazdasági tervet. A tervek egységes rendszere azt jelenti, hogy e három, különböző időtávra szóló tervet egymással összhangban kell kidolgozni és az egyes tervfajták megalkotásában a tervező szerveknek a gazdaságpolitikai célokból, a hosszabb

távra már elfogadott tervekkel kell kiindulniuk.

Ennek a követelménynek már az ötödik ötéves terv kidolgozása során eleget tesznek. A hosszú távú tervező munka meglévő eredményeiből az 1976–80. évi az ötödik ötéves népgazdasági terv kidolgozására irányuló munka megindításának alapjául szolgálnak. Mind a hosszú távú, mind a középtávú terv számára készültek műszaki-gazdasági és gazdaságpolitikai koncepciók. E koncepciók közül azok, amelyeket hosszú és középtávra egyaránt kidolgoztak, mindkét időtávú tervezés követelményeit kielégítik. Az Országos Tervhivatal elnökének rendelkezése értelmében a hosszú távú tervezés keretében kiemelten kezelt témákban — 1976–80-ra vonatkozóan is — csak közösen, a hosszú távú tervezés során kialakított célok és megoldási módok figyelembevételével hozható döntés.

Az 1974. évi népgazdasági terv is a negyedik ötéves terv eddigi teljesítésének elemzése alapján készült. Az 1974. évi népgazdasági tervvel kapcsolatos számításokat a Tervhivatal 1975. évre is elkészítette. Így az 1974. évi népgazdasági terv nemcsak a negyedik ötéves terv megvalósítását, hanem az ötödik ötéves népgazdasági terv megalkotását is elősegíti, ugyanis az 1975. évre vonatkozó számítások már alapul szolgálhattak az

Árpolitikánk néhány kérdéséről

(3. oldal)

A nagyvállalatok exportja

(7. oldal)

A tsz-építkezésekről

(10. oldal)

A differenciálódás okai

(11. oldal)

ötéves népgazdasági tervező munkához. A középtávú és az éves tervezés közötti összhangot erősíti, hogy a középtávú és az éves tervezés módszertana azonos fogalmi-ágazati rendszeren alapszik.

Fejlődnek a tervezési módszerek

Hogyan hajtják végre a törvény rendelkezéseit a tervezési módszertan fejlesztése tekintetében? A népgazdasági tervezésről szóló törvény kimondja, hogy „a tervező szervek kötelesek megállapítani és folyamatosan fejleszteni a népgazdasági tervezés módszereit a népgazdasági tervezés folyamatában a tervező szerveknek szorosan együtt kell működniük. Együttműködésük során a tervezés megállapított rendje és módszere szerint kell javaslataikat kidolgozni és egyeztetni.”

A népgazdasági tervező szervek a Tervhivatal kezdeményező és összehangoló tevékenységével fejlesztik a tervezési módszereket. A módszertan fejlesztése érdekében a Tervhivatal az elmúlt esztendőben nyolc metodikai utasítást és munkarendet is kidolgozott a hosszú és középtávú tervezés számára. Ez a szabályozás átfogja a központilag szabályozandó módszertani kérdések teljes körét. Ezzel természetesen a módszertani fel-

(Folytatás a 4. oldalon)

KÖZGAZDÁSZ VILÁGKONGRESSZUS

(Folytatás az 1. oldalról)

síkon, s nyilvánvaló, hogy a tudomány végső soron csak olyan folyamatokat, jelenségeket általánosíthat, amelyekkel kapcsolatban már bizonyos tapasztalatok felhalmozódtak.

A szocialista integráció szervezete, a KGST az évben ünnepelte fennállásának 25. évfordulóját.

Konkrétan azonban a szocialista integráció mint célkitűzés csak néhány éve jelent meg a KGST programjában, dokumentumaiban, jóllehet az államok közötti kapcsolatok fejlődésének és elmélyülésének múltja nagy tapasztalatot halmozott fel már az eddigiekben is a közgazdasági elemzés számára. Az európai Közös Piac kiépítése 1958. január 1-én kezdődött meg. A nyugat-európai országok közül ma már 9 országot egyesítő tömörülés ugyancsak számos fontos közgazdasági problémát tolt előtérbe, s a felhalmozott tapasztalatok jelentős anyagot adnak az elemzésre. Fátalok, lassabban és bizonytalanabban haladnak előre a fejlődő országok integrációs szervezetei. Az integráció folyamata azonban a harmadik világ több térségében — a negatív tapasztalatokat és problémákat illetően is — sok érdekes kérdést vet fel a közgazdaságtudomány számára.

A nemzetközi integrációra esett a választás azért is, mert mind a nemzetközi gazdasági kapcsolatok, mind pedig az államok közötti politikai viszonyok szempontjából lényeges kérdés. Különös jelentősége van pl. a mai fejlődési szakaszban az európai biztonsági rendszer kiépítésének perspektívái szempontjából is a kontinensünkön létező két integrációs szervezet közötti kapcsolatok alakulásának. A budapesti világkongresszus plenáris ülésén és a szekciók vitájában résztvevők sok olyan témával találják magukat szemben, amelyek a közgazdaságtudomány számára új területet képviselnek, megoldatlan, vagy csak részben megoldott problémák. A vita tárgyául szolgáló kérdések a közgazdaságtudomány szinte minden fontos területét érintik.

Általános, elméleti problémaként jelenik meg pl. maga a nemzetközi integráció értelmezése is a közgazdaságtudomány számára (az „A” szekció témája). Minthogy az integrációnak nincs általánosan elfogadott meghatározása a közgazdaságtudományban és értelmezése a különböző társadalmi rendszerek államokban meglehetősen eltérő, nyilvánvaló, hogy korlátozottak az objektív lehetőségek az integrálódottság mérésére. Nem lehet pl. egyértelmű választ adni arra, hogy milyen statisztikai mutatókkal mérhető az integráció foka, mik mérik annak előrehaladását.

Agrárintegráció és valutáris kérdések

Rendkívül izgalmas téma, nemcsak a tudós, a gyakorlati szakember számára is az a kérdés, hogy az integrálódás hajtóerői mellett *vannak-e a világgazdaságban ellenható erők*, s hogy melyek azok, milyen intenzitással és milyen következményekkel fejtik ki hatásukat?

Az ipargazdaságtan és az iparszervezés tudományághoz kapcsolódnak az *ipari szektorok közötti integrálódás* kérdései, s a nemzetközi integrálódó iparágak elemzését célzó kutatások, akár makroszinten, tehát az államok, a nemzeti gazdaságok és gazdaságpolitikák nemzetközi összefonódását jellemzik, akár pedig mikroszinten, a vállalatok szférájában kutatják a kölcsönös kapcsolatok erősödésének folyamatait, mechanizmusait.

E kérdéssel összefüggésben kerülnek a kongresszus vitáinak témakörébe a nagy nemzetközi iparvállalatok, az ún. „multinacionális társaságok” elterjedésének világgazdasági és regionális következményei is.

Igen lényeges kérdés nemzeti és nemzetközi méretekben is az *agrárintegráció*. Ez a jelenség több folyamatot foglal magában, amelyek többé-kevésbé egyidejűleg zajlanak le az iparilag fejlett államokban. Egyrészt sajátos összefonódás merül végbe a mezőgazdasági és az élelmiszeripari tevékenység között. Sajátos agrár-ipari komplexumok alakulnak ki. Másrészt a mezőgazdaság nemzetközi méretekben is integrálódik. Nemcsak egyszerűen közös mezőgazdasági piac jött létre pl. az Európai Gazdasági Közösségben, hanem jelentős lépések történtek az államok agrárpolitikájának összehangolására is. A vita gyakorlati időszerezését a jelenlegi helyzetben éppen a Közös Piac (s az oda ex-

portáló államok) marhahúsproblémái is aláhúzzák.

Rendkívül fontosak, s különösen a résztvevő nyugati közgazdászok számára elméleti és gyakorlati szempontból egyaránt érdekes kérdéseket tárgyalnak, a *tőkepiacok integrációjával*, s a nemzetközi valutáris kérdésekkel foglalkozó szekciók. Választ keresnek a vitában egyebek között olyan kérdésekre, hogy milyen regionális akadályai vannak a nemzetközi pénzügyi rendszer reformja előrehaladásának, lehetséges-e, s ha igen, milyen feltételek mellett *monetáris blokkot* létrehozni az Európai Közös Piacon.

Fejlődő országok

A szűken vett szakterületen túlnő azoknak a vitáknak a fontossága is, amelyek a nemzetközi gazdasági integráció *mechanizmusai*val foglalkoznak majd, hiszen az integrációs mechanizmus nem egyszerűen a „nemzetközi szférát” jelenti, hanem élő, változó nemzetközi gazdaságok, nemzeti gazdaságpolitikák, intézmények, struktúrák és érdekek közötti kapcsolatok, nemzetközi szinten. Ezek összefoglalása rendkívül összetett, komplex feladat.

A világkongresszus témái között sajátos helyet foglal el a „*fejlődő országok integrációja*”. A „H” szekcióban sem csupán azokról az integrációs szervezetekekről lesz szó, amelyek a harmadik világban kialakultak, vagy amelyek létrehozását tervezték. Az integráció a harmadik világ államaiban sem öncélú erőfeszítés, hanem eszköz az elmaradottság felszámolására, a gazdasági fejlődés meggyorsítására. A közelmúltban, az ENSZ rendkívüli közgyűlésén kibontakozott viták az *új típusú nemzetközi munkamegosztás* kialakításáról minden jel szerint új szintet visznek a főleg elméleti kérdésekkel foglalkozó szakemberek vitáiba.

Kiemelkedő előadások

A IV. Közgazdász Világkongresszuson elsősorban az adott szakterület, a nemzetközi gazdasági kapcsolatok legjobb tudósai, kiemelkedő gyakorlati szakemberei vesznek részt.

A világkongresszus programjának kiemelkedő eseménye lesz pl. *Oleg T. Bogomolov*nak, a Szovjetunió Tudományos Akadémiája Szocialista Világgazdasági Intézete igazgatójának előadása, amely a terv és piac mechanizmusát hasonlítja össze a nemzetközi integráció folyamatában és elemzi az ebből adódó világgazdasági problémákat.

A nyugati polgári közgazdaságtudomány több világhírű képviselője is előadást tart a kongresszuson, plenáris üléseken és a szekciókban. A többi között nagy érdeklődés előzi meg az amerikai *Peter Kenen* előadását a nemzetközi tőkemozgásokról és a tőkepiacok integrációjáról, és a magyar származású *Alexander Lamfalussy* előadását a valutáris integráció témájáról. Ebben azzal a nyugati közgazdászok számára rendkívül izgalmas kérdéssel foglalkozik, hogy az Európai Közös Piac, mint valutáris blokk mennyire reális, mennyire működőképes egység a nemzetközi pénzügyi rendszerben.

A „világgazdászokon”, tehát a nemzetközi gazdasági együttműködés és különösen a nemzetközi integráció tudósainak körén túl, sok más neves közgazdász, akadémikus, egyetemi tanár, bankelnök, tervhivatali vagy tervbizottsági vezető, s miniszter is részt vesz a kongresszuson különböző államokból.

A résztvevők összetételéből is következik, hogy a kongresszus hivatalos programjai, s plenáris és szekcióülések mellett rendkívül érdekesnek ígérkeznek a kisebb, *szűkebb körű tanácskozások* is.

Nemzetközi elismerés

A világkongresszus megrendezése Magyarországon a magyar közgazdaságtudomány nemzetközi elismerése, egyben erőpróbája is. Előkészítésében, a szervezőirodán dolgozó fiatal közgazdászok mellett, a Magyar Közgazdasági Társaság elnöksége által szervezett társadalmi bizottságban, mintegy 60 közgazdász vett részt.

A magyar közgazdászokat képviselő 200 tagú küldöttség tagjai között a Magyar Közgazdasági Társaság vendégeként 30 fiatal, pályájának kezdetén álló szakember is található.

Tudósaink közül, a világkongresszus plenáris ülésén *dr. Bognár József* akadémikus tart előadást „Az integráció társadalmi és politikai vonatkozásai” címmel. Bognár professzor előadása egyben az egyik szekcióvezető előadásaként is szerepel. Az iparpolitikai, ipartelepítési, technikai fejlődés, multinacionális társaság, verseny- és termékpiacok integrációja kérdéseivel foglalkozó szekció ülését *Verecs Péter* külkereskedelmi miniszterhelyettes megnyitó előadása vezeti be.

Az egyik legfontosabb a terv, illetve a piaci mechanizmuson keresztüli integrálódás összehasonlításával foglalkozó szekció, elnöke *dr. Csikós-Nagy Béla* államtitkár, a Magyar Közgazdasági Társaság elnöke. A magyar delegáció tagjai közül többen nyújtották be tanulmányukat a kongresszusra az egyes szekciókban.

A Magyar Közgazdasági Társaság budapesti és vidéki szakosztályai több világhírű közgazdászt hívtak meg *szakmai konzultációkra*, előadások tartására.

A Közgazdász Világkongresszust megelőző napokban kerül sor a Nemzetközi Közgazdasági Társaság vezető szervének, Tanácsának és Végrehajtó Bizottságának ülésére és ugyancsak most választják meg a Nemzetközi Közgazdasági Társaság új elnökét. A IV. Közgazdász Világkongresszus tehát a közgazdászok nemzetközi szervezetében is fontos eseményekkel párosul.

A tudományos világkongresszusok egyben reprezentatív ünnepélyes események. Ezt jelzi vezető államférfiak fellépése is az eddigi, a budapesti megelőző három közgazdász világgazdászkonferencián. A negyedik világgazdászkonferencián *Fock Jenő*, a Minisztertanács elnöke, a tanácskozás fővédnöke tart bevezető üdvözlő beszédet.

A szakmai-tudományos világgazdászkonferenciák gyakran közvetlenül is jelentős tudományos események. Sokkal nagyobb azonban közvetett hatásuk. Különböző, a szaktudományban élő nézetek találkoznak és ütköznek össze egymással a tanácskozásokon. A szakemberek vitáin keresztül *összönözést kap a nemzetközi együttműködés*. A viták résztvevői nemcsak egymás gondolatait gazdagítják, hanem feltárják a tudomány jövője számára fontos kérdéseket, rájönnek tudományuk hiányosságaira, „fehér foltjaira” is.

Mi, magyar közgazdászok azonban az említetknél még egy kicsit többet is várunk a kongresszustól. Reméljük, hogy nemcsak szűken vett szakmánk fejlődését, s a tudósok, szakemberek együttműködését mozdítjuk majd elő, hanem hozzájárulunk a nemzetközi enyhülés, a két rendszer államai közötti együttműködés nagy ügyéhez is.

Dr. Simai Mihály

Figyelő GAZDASÁGPOLITIKAI HETILAP

FŐSZERKESZTŐ: dr. Garam József
FŐSZERKESZTŐ-HELYETTES: dr. Föllinus János és dr. Varga György
SZERKESZTŐSEG: dr. Alkotmány u. 10.
Telefon: 311-553, 311-564, 117-064, 311-302
Levél cím: 1355 Budapest 18.
Távirati cím: Hungecon, Budapest

Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat
1959 Budapest VIII., Biana Lujza tér 1-3. Telefon: 343-100, 142-220
Felelős kiadó: Csollány Ferenc igazgató.
Hirdetések felvétele: a Hírlapkiadó Vállalat reklámszolgálatánál. Telefon: 142-654
Előfizetési díj egy évre 96 forint.
Belföldön terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalban, a kézbesítőknel, a Posta hírlapüzletében és a Posta Központi Hírlapirodájánál (1900 Budapest V., József nádor tér 1.)
Külföldre a Kultúra Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat terjeszti.
(1389 Budapest, 149)
Készült a Szikra Lapnyomdában.

INDEX: 25 283